

**O‘ZBEKISTON RESPUBLIKASI
OLIY TA’LIM, FAN VA INNOVATSIYALAR VAZIRLIGI**

O‘ZBEKISTON RESPUBLIKASI MADANIYAT VAZIRLIGI

O‘ZBEKISTON DAVLAT KONSERVATORIYASI

**“Tasdiqlayman”
O‘zbekiston davlat
konservatoriyasi rektori**

K.T.Urinbayev

« 17 » 06 2025-yil

**“Kelishildi”
O‘zbekiston Respublikasi
Oliy ta’lim, fan va
innovatsiyalar vazirligi**

« 17 » 2025-yil

**“Kelishildi”
O‘zbekiston Respublikasi
Madaniyat vazirligi**

« 17 » 06 2025-yil

**KASBIY (IJODIY) IMTIHONLAR DASTURI
VA BAHOLASH MEZONI**

60211500 - Ta’lim yo‘nalishi: Cholg‘u ijrochiligi

**“60211501 – Cholg‘u ijrochiligi: fortepiano (organ)”
ta’lim yo‘nalishi uchun**

Toshkent – 2025 yil

Toshkent – 2024 yil

Dastur O'zbekiston davlat konservatoriyasining O'quv-uslubiy kengashida ko'rib chiqilgan va maqullangan (2025-yil 30 may dagi 10-sonli majlis bayoni.

Tuzuvchilar:

Fayziyeva M.M. – O'zbekiston respublikasida
Xizmat qo'rsatgan artist, maxsus fortepiano
kafedrasi mudiri, professor

Sharipova A.R. – O'zbekiston respublikasida
Xizmat qo'rsatgan artist, maxsus fortepiano
kafedrasi professori

Polatxanova N.Sh. – maxsus fortepiano
kafedrasi professori

Gulyamova G.X. – maxsus fortepiano
kafedrasi dotsenti

Lebedeva N.S. – maxsus fortepiano
kafedrasi dotsenti

Taqrizchilar:

Abdullayev R.A. – O'zbekiston respublikasi
san'at arbobi, Kompozitorlar va Bastakorlar
uyushmasi raisi, professor

Ivanov O.N. – maxsus fortepiano kafedrasi
dotsent v.b.

Kirish

“60211501 – Cholg‘u ijrochiligi: fortepiano (organ)” ta’lim yo‘nalishi bo‘yicha 1-fan kasbiy (ijodiy) ixtisoslikdan imtihon dasturi, 2-fan Musiqa tarixi va nazariyasi fanidan abituriyentlarning amaliy-nazariy ko‘nikma va malakalarini aniqlash uchun mo‘ljallangan. Ushbu ta’lim yo‘nalishi bo‘yicha hujjat topshirgan abituriyentlar musiqiy asarlarni ijro etish borasida ish bajaradilar. Bajariladigan vazifalar tasdiqlangan mezon asosida baholanadi.

1-fan

“CHOLG‘U IJROCHILIGI: FORTEPIANO (ORGAN)”

Fanning maqsadi va vazifalari

“60211501 – Cholg‘u ijrochiligi: fortepiano (organ)” ta’lim yo‘nalishi bo‘yicha ijodiy imtihon dasturi abituriyentlarning amaliy ijrochilik ko‘nikma va malakalarini aniqlash maqsadida o‘tkaziladi.

Abituriyentlarning umumiy tayyorgarlik darajasi, qobiliyati, iqtidori, bilimi, dunyoqarashi va aql zakovati hisobga olingan tarzda me‘yoriy dasturni o‘zlashtirish ustida ish olib boriladi.

“Fortepiano (organ) ijrochiligi” fanini o‘zlashtirishdan kelib chiqadigan vazifalar - abituriyentlar turli yo‘nalishlarda bilimlarga ega bo‘lganliklarini o‘zlarining ijro mahoratini namoyish etishlaridan iboratdir. Alohida e‘tibor professional darajali ijroni mukammallashtirishga, uni yuqori badiiy saviyada ko‘rsatib berishga qaratilishi kerak. “Fortepiano (organ) ijrochiligi” fani yuzasidan abituriyent davr talabiga binoan dunyoqarashi keng bo‘lgan, ya’ni insoniyat madaniyati tarixi, rivojlanish pog‘onalari xususan, adabiyot va san‘at sohasida teran fikr yuritish bilan birga, yangi paydo bo‘lgan kompyuterlar tizimidagi jahon musiqiy dasturlari yuzasidan ham tushuncha, tasavvur, bilim va ko‘nikmalarga ega bo‘lishi shart.

Abituriyent bilimiga qo‘yiladigan talablar

“60211501 – Cholg‘u ijrochiligi: fortepiano (organ)” ta’lim yo‘nalishi bo‘yicha o‘qishga kirayotgan abituriyentlarni saralash maqsadida sinfda kirish talablariga mos dasturlarni ijro etib berishi ko‘zda tutilgan.

O‘qishga kiruvchi 30 daqiqagacha bo‘lgan vaqt mobaynida dasturi (J. S. Baxning polifonik asari, klassik sonataning bir qismi va ikkita virtuoza etyud)ni ijro etib berishi talab etiladi.

Cholg‘uda ijro dasturi

“60211501 – Cholg‘u ijrochiligi: fortepiano (organ)” ta’lim yo‘nalishiga ariza topshirgan barcha abituriyentlar belgilangan ro‘yxat asosida, yakka tarzda, tayyorlangan dasturni fortepianoda yoddan ijro etishadi.

Abituriyent asarlar nota matnini xatosiz, asarning sur‘atini ko‘rsatilgan tezlikda, ijro shtrixlarini to‘g‘ri qo‘llagan holda, intonatsiya sofligiga amal qilib, barcha artikulyatsiya talablarini bajarib, shuningdek, pozitsiya va applikaturani to‘g‘ri qo‘llagan holda, asarni badiiy mohiyati va milliy xususiyatlarini to‘liq ochib

bergan holatda ijro etib berishi zarur. Asarda musiqiy ifoda vositalarining qo'llanishi, tovush kuchi va uni boshqarish, hamda uning sifati asosiy ahamiyatga ega.

Ijro dasturi kuyidagilardan iborat

1. Ijro etiladigan dastur o'zining murakkabligi bo'yicha o'rta maxsus bilim yurtlari hamda o'rta maxsus musiqa maktablarining bitiruv darajasiga mos kelishi kerak. Ijro etilishi shart:

- a) I.S. Baxning "Yaxshi temperatsiyalangan klavir"dan prelyudiya va fuga ijro etilishi kerak (YTK, I-II);
- b) mumtoz sonata - I yoki II-III qismlar (Y.Gaydn, V.Motsart, L.Betxoven);
- c) 2-ta virtuoza kontsert etyudi (F.Shopen, N.Paganini-R.Shuman, F.List, N.Paganini-F.List, F.Mendelson-op.104, K.Debussi, A.Skryabin, S.Raxmaninov, I.Stravinskiy, S.Prokofyev).

Izoh: Etyudlardan birini Prokofev, Chernining "Tokkata"lari singari virtuoza asarlari bilan almashtirilishi mumkin.

Ijodiy imtihon abituriyent tomonidan bajariladigan amaliy ish quyidagi mezon asosida baholanadi:

<u>No</u>	Ijro talablari	To'liq javob uchun ball
1	Asar nota matnining to'g'riligi	10,0
2	Tovush sifati va uni boshqarish	10,0
3	Applikaturaning qo'llanishi	10,0
4	Sahna madaniyati	10,0
5	Artikulyatsiya talblarining bajarilishi	10,0
6	Musiqiy ifoda vositalarining to'g'ri qo'llanishi	10,0
7	Shtrix va dinamik belgilarning ishlatilishi	10,0
8	Intonatsiya sofligi	10,0
9	Asar xususiyatini ochib berilishi	10,0
10	Sur'atning to'g'ri tanlanishi	3,0

Izoh: Ijro dasturi bo'yicha to'plash mumkin bo'lgan maksimal ball – 93,0 ball.

2-fan

MUSIQA TARIXI VA NAZARIYASI

"Musika tarixi va nazariyasi" fanidan sinovlar 3 bosqichda o'tkaziladi:

- a) 1-bosqichda abituriyent "Musika adabiyoti" fani boyicha og'zaki savollarga javob berishi lozim;
- b) 2-bosqichda abituriyent "Garmoniya" fani boyicha amaliy topshiriqlarni bajarishi lozim;
- c) 3-bosqichda abituriyent "Solfedjio" fani boyicha amaliy topshiriqlarni bajarishi lozim.

1-bosqich "Musika adabiyoti" fanidan sinovlar dasturining asosiy maqsadi - abituriyentlarning "Musika adabiyoti" fanidan nazariy bilim doirasi, amaliy ko'nikmalarining shakllanganligi qay darajada ekanligini aniqlashdan iborat.

Abituriyent bilimiga qo'yiladigan talablar

Abituriyent "Garmoniya" fanidan o'quv dasturi doirasida to'laqonli bilimga ega bo'lgan holda og'zaki mashqlarni xatosiz bajarganda, garmonik qonuniyatlarni yechimini fortepianoda erkin namoyon etganda, taxlil jarayonida garmonik nazariy va amaliy ko'nikmalarini namoyish qilganda, shuningdek, fan bo'yicha bilimlari yuqori badiiy darajada bo'lganida qo'yiladi. Talabaning garmonik eshitish qobiliyati, garmonik tuzilmalarni fortepianoda ijro etish mahoragi yorqin namoyon bo'lishi kerak.

Garmoniya fanidan abituriyent tomonidan bajariladigan amaliy ish quyidagi mezon asosida baholanadi:

1. Davriya shaklida I darajali turdosh tonallikka modulyatsiyalarni fortepianoda ijro etish.

2. Diatonik yoki xromatik sekventsialarni ijro etish.

2-bosqich boyicha baholash

№	Savollar mazmuni	To'liq javob uchun ball
1.	Davriya shaklida I darajali turdosh tonallikka modulyatsiyani fortepianoda ijro etish.	15,0
2.	Diatonik yoki xromatik sekventsialarni ijro etish.	6,0
Jami		21,0

2-bosqich "Garmoniya" fani uchun qo'yiladigan maksimal ball – 21, 0 ball.

3-bosqich "Solfedjio" fanidan sinovlar dasturining asosiy maqsadi – barcha ixtisosliklar uchun musiqiy eshitishni rivojlantirish va kasbiy tayyorlanishda eng muhim predmetlardan hisoblanadi. Musiqiy eshitishni rivojlantirish darajasining yuqoriligi, kuylash malakasi va musiqiy xotirani kuchliligi musiqachilarni tarbiyalashda katta ahamiyatga egadir.

"Solfedjio" fanini o'zlashtirishda yuzaga keladigan vazifalar abituriyentlarning turli sohalar bo'yicha o'z bilimlarini namoyish etishlari uchun mo'ljallangan. Solfedjio fani bo'yicha talabalar o'rganilayotgan material yordamida musiqiy eshitish, xotirani har tomonlama rivojlantirish, kuylash va tinglash, tovush tozaligini nazorat qilish kabi bilim va ko'nikmalarga ega bo'lishlari lozim.

Abituriyent bilimiga qo'yiladigan talablar

Abituriyent "Solfedjio" fanidan o'quv dasturi doirasida to'laqonli bilimga ega bo'lgan holda, notaga qarab kuylashni bajarganda, musiqiy-nazariy va amaliy ko'nikmalarini namoyish qilganda, shuningdek, fan bo'yicha bilimlari yuqori darajada bo'lganida qo'yiladi. Talabaning solfedjio faninidan qobiliyatini yorqin namoyon bo'lishi kerak.

Solfedjio fanidan abituriyent tomonidan bajarilgan amaliy ish quyidagi mezon asosida baholanadi:

1. Notanish bir ovozli misollarni dirijyorlik qilib kuylash;

2. Intervallar va akkordlarni eshitib aniqlash.

3-bosqich boyicha baholash

№	Savollar mazmuni	To'liq javob uchun ball
1	Notanish bir ovozli misollarni dirijyorlik qilib kuylash:	15
a)	Tonallikni to'g'ri aniqlash	2
b)	Sof kuylash	7
c)	Ritmik ketma-ketlikka aniq rioya qilish	6
2	Intervallar va akkordlarni eshitib aniqlash.	6
Jami		21,0

3-bosqich “Solfedjio” fani uchun qo'yiladigan maksimal ball – 21,0 ball.

“Musiqqa tarixi va nazariyasi” fani uchun qo'yiladigan maksimal ball – 63,0 ball.

Mazkur ta'lim yo'nalishida kasbiy (ijodiy) imtihonlarga jami qo'yiladigan maksimal ball – 156,0 ball.

Ijodiy imtihonni o'tkazish tartibi

“60211501 – Cholg'u ijrochiligi: fortepiano (organ)” ta'lim yo'nalishiga hujjat topshirgan abituriyent jadval asosida oldindan belgilangan muddatlarda Toshkent shahridagi O'zbekiston davlat konservatoriyasi binosida ijodiy imtihon topshiradi. Imtihonlar yakka tartibda Qabul komissiyasi tomonidan belgilangan auditoriyalarda o'tkaziladi.

Ijodiy ishni qabul qiladigan komissiya abituriyentdan ijro dasturi bo'yicha imtihonni qabul qilib oladi.

Appelyatsiya tartibi

Abituriyentlar tomonidan kasbiy (ijodiy) imtixon natijalari bo'yicha konservatoriya qabul komissiyasining apellyatsiyalar bilan ishlash hay'atiga natijalar e'lon qilingandan kundan (vaqtdan) boshlab 24 soat davomida murojaat qilishlari mumkin. Murojaat mazmunida faqat abituriyent o'zi to'plagan ballari haqida bo'lsa qabul qilinadi, lekin boshqa abituriyentlar haqida yozilgan shikoyat arizalari qabul qilinmaydi.

**РЕЦЕНЗИЯ
НА ПРОГРАММУ ТВОРЧЕСКИХ (ПРОФЕССИОНАЛЬНЫХ)
ЭКЗАМЕНОВ**

**профессорско-преподавательского состава кафедры «Специальное
фортепиано» по направлению образования
«60211501 – Инструментальное исполнительство: фортепиано (орган)»**

Современный подход к музыкальному образованию связан с новыми принципами подготовки специалиста, формированию у него профессиональных компетенций, развития самостоятельного творческого мышления и мобильности в решении новых задач. Компетенция выступает в качестве одного из показателей профессионализма специалиста и представляется как понятие широкого содержания, предполагающее высокий и комплексный уровень владения специалистами необходимыми профессиональными качествами и психологическими характеристиками.

Задачу отбора музыкантов для продолжения образования в ВУЗе призван решить творческий экзамен, программа которого должна определять наличие необходимых качеств абитуриента.

Программа состоит из введения и двух разделов, определяющих экзаменационные требования к абитуриентам по направлению образования «60211501 – Инструментальное исполнительство: фортепиано (орган)».

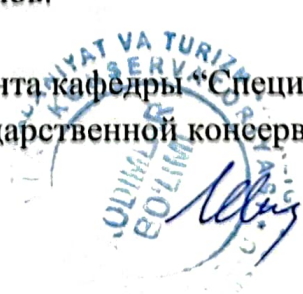
В программе ясно и чётко определена процедура проведения творческого экзамена абитуриентов, сформулированы критерии определения теоретических и практических навыков абитуриентов, которые должны обладать широким кругозором и профессиональными навыками, соответствующими современным требованиям.

Творческий экзамен предусматривает исполнение программы на фортепиано и опросы абитуриентов по предметам «Музыкальная литература», «Гармония» и «Сольфеджио».

В программе учтены возможности абитуриентов для апелляций в случае несогласия с результатами экзамена.

Программа выполнена в соответствии с Государственным образовательным Стандартом республики Узбекистан и может быть внедрена в процесс приёмных экзаменов.

И.о. доцента кафедры «Специальное фортепиано»
Государственной консерватории Узбекистана
ИВАНОВ О.Н.

**O‘zbekiston davlat konservatoriyasi
“Maxsus fortepiano” kafedrasining
professor-o‘qituvchilari tomonidan
“60211501 – Cholg‘u ijrochiligi: Forteplano (Organ)”
yo‘nalishi bo‘yicha tuzilgan Ijodiy (kasbiy) imtihonlar dasturiga**

TAQRIZ

Davlat ta‘lim standartlari ham tobora mukammalashib borar ekan, u bilan bog‘lik har yo‘nalishi bo‘yicha tuzilgan Ijodiy (kasbiy) imtihonlarga dasturlar ham tegishli o‘zgarishlar kiritilishini talab etadi. O‘zbekiston davlat konservatoriyasi “Maxsus fortepiano” kafedrasining professor-o‘qituvchilari tomonidan 60211501 – Cholg‘u ijrochiligi yo‘nalishi bo‘yicha “Forteplano (Organ)” fanidan tuzilgan o‘quv dasturi ham takkomilashuvning natijasidir.

Fanni o‘zlashtirishdan kelib chiqadigan vazifalardan biri – talabalarni mazkur yo‘nalishdagi bilim va ko‘nikmalarga ega bo‘lganliklarini namoyish etishdir. Forteplano musiqiy cholg‘uning akustik jihatlari, tarixi tuzilishi, sozlanishi, diapozoni va boshqa imkoniyatlari haqidagi nazariy va amaliy bilimlari xaqida bilishi, shu bilan birga musiqiy cholg‘uning tabiiy va sintez jihatlari haqida, jahon va zamonaviy kompozitorlik ijodiyotining asosiy mezonlari, cholg‘udan foydalanish uslublari, applikatura, intonatsiya, shtrixlarga xos ma‘lumotlarni bilishi lozim.

Dastur – Fan bo‘yicha talabalarning bilimiga, ko‘nikma va malakasiga ko‘yiladigan talablar, fanning o‘quv rejasidagi boshqa fanlar bilan o‘zaro bog‘iqligi va uslubiy jihatdan uzviyligi, fanning gumanitar fanlar va san‘at sohasidagi o‘rni, fanni o‘qitishda zamonaviy axborot va pedagogik texnologiyalar, mashg‘ulotlarni tashkil etish bo‘yicha ko‘rsatma va tavsiyalar, dasturning informatsion-uslubiy ta‘minoti bo‘limlari o‘quv mashg‘ulotlari va talabalarning mustaqil ta‘limni tashkil etishning shakli va mazmuni bo‘yicha ko‘rsatmalarni to‘laqonlik bilan ifodalaydi.

Shu sababli dastur unga ko‘yiladigan barcha talablarga to‘liq javob beradi, degan xulosani berish mumkin.

Yuqorida qayd etilganlardan kelib chiqib, mazkur dasturni ta‘lim tizimiga joriy etish mumkin deb hisoblayman.

**O‘zbekiston respublikasi san‘at arbobi,
Kompozitorlar va Bastakorlar uyushmasi raisi,
professor**

Abdullayev R.A.

O‘zbekiston davlat konservatoriyasi 60211300-Dirijyorlik; 60211301-Dirijyorlik: Akademik xor dirijyorligi, 60210100-Texnogen san’at (musiqiy ovoz rejissyorligi), 60211401-Vokal san’ati: akademik xonandalik, 60211501-Cholg‘u ijrochiligi: fortepiano (organ), 60210900-Bastakorlik san’ati ta’lim yo‘nalishlari uchun Ijodiy (kasbiy) imtihonlar dasturiga

TAQRIZ

Mazkur 60211300-Dirijyorlik; 60211301-Dirijyorlik: Akademik xor dirijyorligi, 60210100-Texnogen san’at (musiqiy ovoz rejissyorligi), 60211401-Vokal san’ati: akademik xonandalik, 60211501-Cholg‘u ijrochiligi: fortepiano (organ), 60210900-Bastakorlik san’ati ta’lim yo‘nalishlari uchun taqdim etilayotgan ijodiy (kasbiy) imtihonlar dasturi “Musika tarixi va nazariyasi” fanidan iborat bo‘lib, o‘z navbatida uch bosqichda amalga oshiriladi. Abiturientlar avval “Musika adabiyoti” fanidan nazariy bilimlari, musika ilmidagi fikrlashlariga e’tibor beriladi. Ikkinchi bosqichda “Garmoniya” fanidan egallangan nazariy bilimlarni amaliy jihatdan ochib berib, uchinchi bosqichda “Solfedjio” fanida nota yozuvida savodli o‘qish mashqlari baholanadi.

Musika ilmining barcha ta’lim yo‘nalishlarida tahsil olishni istayotgan abiturientlar uchun jahon xalqlari musika adabiyoti, o‘zbek musika adabiyoti, xususan bastakorlik va kompozitorlik ijodiyoti hamda maxsus adabiyotlar bilan tanish ekanligi muhimdir.

Musiqiy nazariy fanlar bo‘yicha garmonik ketma-ketlikdagi garmonik izchilliklarni ijrosi orqali amaliy hamda nazariy bilimlarini ko‘rsata olishi, shuningdek notaga qarab kuylay olishi, lad, interval va akkordlarni kuylab, so‘ngra tinglab aniqlay olishi zarur bo‘ladi.

Mazkur o‘quv dastur mantiqan izchil va to‘g‘ri tuzilgan. Yuqoridagi fikrlarni inobatga olgan holda mazkur dasturni ta’lim tizimiga joriy etish mumkin deb hisoblayman.

**O‘zDK huzuridagi Botir Zokirov
nomidagi MESI “Musiqiy nazariy va
tarixiy fanlar” kafedrasi mudiri, i.f.f.d. (PhD)**

N.T.Xamdamova